

U starom pravu nalazimo jasno razlikovanje izmedju jamčenja »za platu« (naknadu štete) i jamčenja »za glavu« (obveza, da će obtuženik doći na poziv vlasti i da ne će pobjeći). (Konec prihodnjič.)

Razne vesti.

V Ljubljani, 15. februvarja 1900.

— (Iz kronike društva »Pravnika«.) Novoizvoljeni odbor je imel 24. pr. m. sejo, v kateri je volil načelnikovim namestnikom in urednikom »Sl. Pravnika« g. dra. D. Majarona, tajnikom g. dra. Försterja, blagajnikom g. dra. M. Pirca, knjižničarjem g. I. Kavčnika, a v uredniški odsek gg. J. Polca, I. Kavčnika in Fr. Milčinskega. Blagajništvo, ki je bilo od početka društva v večjih rokah g. Iv. Gogole, le-tá ni mogel več prevzeti.

(Petindvajsetletnica »pravničkoga društva« u Zagrebu.) Društvo »Pravnik« in uredništvo »Slovenskega Pravnika« sta dobila naslednje vabilo: Dana 3. ožujka o. g. proslavit će »Pravničko društvo« dvadesetpetgodišnjicu svojega opstanka sa slijedećim programom: I. Svečana sjednica u 4 sata poslije podne u saborskej dvorani. Dnevni red: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Svečana besjeda. Govori potpredsjednik. 3. Izvješće tajnika o društvenem životu. II. Banket u 8 sati u večje. Vaše se p. n. gospodstvo uljudno umoljava, da izvoli prisustvovati toj svečanosti. Gospoda, koja kane prisustvovati banketu, neka izvole javiti to do 20. veljače tajniku svečanostnoga odbora dru. Ernestu Mileru, zamjeniku državnoga odvjetnika, koji takodjer daje potanje obavjesti. Cijena 16 kruna po couvertu. Na dan svečanosti ureduje svečanosni odbor u hotelu k »Caru austrijanskomu« u 1. katu. — U Zagrebu, 3. veljače 1900. — Svečanosni odbor. Predsjednik: dr. F. I. Spevec v. r. Tajnik: dr. Ernest Miler v. r.

— (Slovenščina na trgovinskem sodišču tržaškem.) Dne 4. januarja t. l. se je vršila na imenovanem sodišču sporna razprava. Tožitelja je zastopal dr. St., toženca pa dr. Sl. Ker ste obedve stranki slovenskega rodu, bili ste obe pripravljavni ulogi (tožba in odgovor na tožbo) vloženi v slovenskem jeziku.

Tožiteljev zastopnik je vprašal najprej, poznajo li vsi člani sodnega dvora slovenski jezik, opozorivši, da se hoče posluževati v pravdi le slovenskega jezika. Predsednik mu je odgovoril, da on sam zna popolnoma slovenski, da prvi votant zna nekaj slovenski, a trgovinski prisednik in zapisnikar ne umeta niti besedice slovenski. Dr. St. je izjavil na to, da vsled tega odklanja vse ude sodnega dvora, ki ne znajo popolnoma slovenskega jezika, ter zapisnikarja, ter je zahteval, naj se sodni dvor sestavi iz samih članov, ki so povsem večji slovenskemu jeziku. Dr. Sl. se je temu predlogu pridružil.

Na to je predsednik, priznavši strankama pravico, posluževati se slovenskega jezika, pregovarjal stranki ter zastopnika, da bi razpravljala v ita-

lijanskem ali nemškem jeziku, ker ni moči sestaviti sodnega dvora od samih členov, ki bi znali slovenski, in posebno, ker med prisedniki iz trgovskega stanu ni nobenega, ki bi poznal ta jezik.

Po daljšem posvetovanju je proglasil predsednik sklep: Ker ni mogoče na tem sodišču sestaviti senata tako, da bi vsi udje poznali slovenski jezik, ker noben prisednik iz trgovskega stanu ne ume tega jezika, ima se na podlagi §-a 123. sod. opr. razpravljati s pomočjo tolmača. Ker pa ni možno dobiti takoj zapriseženega tolmača, je sodni dvor sklenil prenesti razpravo na drugi dan.

Dr. St. je protestiral proti uporabljanju tolmačev. Dokazoval je, da tolmača je zvati le za tuje jezike, a ne za deželne jezike in da po tolmačenju se krši jeden glavnih stebrov novega civilnopravnega reda, neposrednost. Zahteval je, naj se ta protest zapiše na zapisnik.

Dne 30. januarija se je nadaljevala razprava s pomočjo zapriseženega tolmača. Po zakoniti formalnosti udobil je besedo dr. St., da utemelji tožbo. Na to je tolmač prevel njegov govor. Dr. St. je konstatiral, da je prevod netočen, pomankljiv in celo očito napačen, ter protestiral proti takemu tolmačenju.

Tolmač je na to izjavil, da res čuti svojo nezmožnost za točno prevajanje v tej zamotani pravdi, ker ne pozna pravde, ker ne more najti takoj primernih tehničnih izrazov, ker ima malo vaje v tolmačenju in ker sploh ni moči si daljših govorov natančno zapomniti in potem prevesti od besede do besede.

Dr. St. je z ozirom na to odklonil tolmača. Rekel je, da je s tem slučajem dovolj drastično ilustrirana vsa pomankljivost in absurdnost obravnavanja po tolmaču. Dokazoval je, da niti najboljši tolmač ne more prevajati natanko od besede do besede ter izkazati v svojem prevodu vse nijanse in posebnosti izrazov drugega jezika. Govor zastopnikov nikoli ne napravlja v prevodu istega smisla, kakor v originalu, če ga sodniki direktno slišijo in umejo, kakor tudi najlepše opere ne moremo uživati, če jo slišimo po telefonu. Dokazoval je važnost izjav prič za pravdo in izvajal iz tega potrebo, da jih mora sodišče umeti direktno, a ne po tolmaču. Priče prav za prav napravljajo razsodbo. Radi tega je pravica v nevarnosti, če se pravda vrši s pomočjo tolmača, ker večina prič zna le slovenski. Zastopnika bi lahko govorila tudi italijanski ali nemški, a priče ne morejo drugače govoriti nego slovenski ter bi vsaj radi prič morali sodniki umeti slovenski. V imenu po novem civilnopravnem redu uveljavljenega principa — neposrednosti, ki zahteva neposredno občevanje strank in prič s sodniki, zahteval je tožitelj zastopnik, da se sestavi senat od samih udov, ki znajo dobro slovenski.

Dr. Sl. za toženca se je pridružil temu predlogu.

Na to je predsednik še enkrat pregovarjal stranki, da bi razpravljali v italijanskem ali nemškem jeziku. Slikal je težave, katere ima sodišče radi tolmača, in pomankljivosti takega obravnavanja. Priznal je še enkrat pravico

strank, da se razpravlja slovenski in upravičenost zahteve po slovenskih sodnikih, — a z obzirom na faktične razmere, da bi se prihranili veliki stroški za tolmača in da se sploh omogoči pravilno razpravljanje, bi bilo prav, naj se za takrat stranki udasti. Priznal je, da tako (s tolmačem) ni moči obravnavati.

Dr. St. je obžaloval, da se ne more udati, ker tu gre za princip, katerega je treba enkrat rešiti. Te krivične faktične razmere, ki so sedaj na poti zakonitemu razpravljanju, treba enkrat odpraviti! Če se pa vsakokrat udajamo, ostanejo razmere vedno iste. Dovesti moramo »ad absurdum« to nezakonito razmerje, da se mu enkrat odpomore. Kaj nam pomaga teoretično priznanje jezikovne enakopravnosti, če nam je ista v praksi onemogočena?! Tu gre za princip enakopravnosti, za pravico, in tu nehajo vsi obziri!

Na to se je sodni dvor umaknil na posvetovanje. Po eni uri je pristopil k dru. St. sam predsednik trgovinskega sodišča in v dolgem govoru ga je skušal pregovoriti, da bi se udal. Priznal je tudi on upravičenost zahteve, nemožnost vspešne obravnave po tolmaču in nezakonitost obstoječih razmer, vsled katerih ni moči ugoditi opravičeni zahtevi strank. Zatrjeval je, da sodišče ni nasprotno slovenskemu uradovanju in bi rado ustreglo predlogu strank, če bi le moglo.

Dr. St. je ponavljal svoje že razvite razloge ter je izjavil, da ne more odnehati v tej borbi za principe in pravice.

Po zopetnem, skoro enournem odmoru je vstopil sodni dvor. Predsednik je izjavil, da se jim je posrečilo dobiti večšega tolmača v osebi c. kr. avskultanta dr. I.

Tožitelj zastopnik je vprašal, je li ta tolmač uradno usposobljen za slovenski in italijanski jezik?

Predsednik je izjavil, da tolmač ni uradno usposobljen, da pa kakor Slovan zna temeljito slovenski in italijanski, da je ta njegova zmožnost sodišču znana in da ga hoče takoj zapriseči.

Dr. St. je na to izjavil, da tolmača, ki ni uradno usposobljen za tolmačenje, ne more sprejeti, da ga torej odklanja. »Grem še korak dalje«, je rekel. »Stranki sta uvideli, da na tem sodišču zastoj iščeta pravice, po ustavnih zakonih in po novi pravdi jima zajamčene, da jima ni moči vspešno in zanesljivo obravnavati, zato izjavljam dogovorno s tožencema, da raje, nego bi obravnavala s tolmačem, pustiva pravdo počivati.«

Tolmač je ta govor prevel na italijanski. Dr. St. je konstatiral, da prevod ne odgovarja njegovemu govoru: »Tu imate »ad oculos« dokaza, da ni moči obravnavati zanesljivo in temeljito niti po najboljšem tolmaču in da je naša zahteva povsem upravičena!«

Na to sta obe stranki odšli iz razpravne dvorane.

»Slovenski Pravniki« izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva »Pravniki« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 8 K, za pol leta 4 K.

Uredništvo je v Ljubljani, v Gospodskih ulicah šte. 17; upravništvo pa v Gospodskih ulicah šte. 4.